

„...úgy viselkedik, mint egy kövület, ...”

írja „Kun Gábor”, mint erdész summás véleményét az Erdészeti Tudományos Intézetéről. Vehetnénk ezt akár dicséretnek is, hiszen az intézet csaknem 107 éve áll erdészeti kutatásaival a gyakorlati erdőgazdálkodás szolgálatában. Igen, a tartamos fejlődés fenntartása érdekében lehet szakmai tartalma és indoka a tradíciók megőrzésének éppúgy, mint ágazatunkban szinte egyedülállóan, a múltból merítkezve és a jelenen átítelve a helyes jövőkép kialakításának. Azért, mert valaki valamit nem, vagy hiányosan ismer, attól az még létezhet, sőt mások el is ismerhetik.

Ez utóbbit hivatott kiérdemelni az a publikációs tevékenység, amit az ERTI munkatársai évről évre végeznek. Az elmúlt 5 év alatt összesen 313 tudományos és népszerűsítő közlemény látott napvilágot különböző sajtóorgánumban. Az Erdészeti Lapokban ugyanezen időszakban 61 olyan közlemény (szakcikk, recenzió, riport stb.) jelent meg, amelyek az intézet dolgozóihoz köthetők. A legutóbbi számban is kettő ismert, az intézetnek és a szakmánknak egyaránt hírnevet és elismerést hozó szakember (*dr. Solymos Rezső és dr. Tóth Béla*) tollából. Amennyiben az ismeretlen bírálónk, Kun

Gábor felfedné elérhetőségét és igényt tartana szakmai fejlődése érdekében a közzétett munkáink tartalmára, szívesen eljuttatjuk hozzá, nehogy „**Az ERTI tevékenysége észrevétlenül simuljon bele mindennapjainkba.**”

Az eltelt 5 év alatt 305 szakmai előadást hangzott el különböző szakmai fórumokon és tudományos konferenciákon. Ezen rendezvények nagy része a hazai gyakorlati szakemberek kezdeményezésére (OEE, Rt.-k, MEGOSZ) születtek. A legújabb kutatási eredmények megismertetése céljából pedig, maguk a tudományos műhelyek (MTA, ERTI, NyME) szerveztek a gyakorlati szakemberek széles körű bevonásával konferenciákat, nehogy „**Az ERTI tevékenysége észrevétlenül simuljon bele mindennapjainkba.**”

Szerencsére az állami erdészeti részvénnytársaságokkal és az Állami Erdészeti Szolgálattal kitűnő kapcsolatot tart fenn intézetünk, és ez a kutatási együttműködések révén évről évre javul. A gyakorlati szakemberek és a kutatók közötti információcsere szinte naprakész. Ahol ez nem így történik, ott annak személyi jellegű okai lehetnek. A tudományos együttműködések éves eredményeiről a jelentések mellett kö-

zös beszámolót tartunk, ahol az egyes „megrendelők” magas szintről képviseltetik magukat, nehogy „**Az ERTI tevékenysége észrevétlenül simuljon bele mindennapjainkba.**”

Az ismeretlen bíráló bizonyára jó néven veszi, hogy az „üdítő/ellenpélda”, azaz az „erdészet jövőjéről” készített tanulmány elkészítésében közreműködött az ERTI több kutatója. De részt veszünk az alma mater falai között az ifjúság, a leendő erdészgenerációk felkészítésében is, nehogy „**Az ERTI tevékenysége észrevétlenül simuljon bele mindennapjainkba.**”

Sorolhatnám még azokat az eredményeket és tényeket, amelyek nem jutottak el ismeretlen bírálónkhoz, „Kun Gáborhoz”. Elismerem, vannak javítandó hibák is tevékenységünkben. Mégis arra kérem Öt, hogy keressen minket a kölcsönös megértés és jobbítás szándékával. Szerencsére vannak sokan, akiknek véleménye elismerő és meghatározó. Erre enged következtetni az a tény, hogy az elmúlt 2 év 6 Bedő-díjasa közül kettő az intézet, így már a széles szakközönység által is megbecsült kollégája.

Führer Ernő
főigazgató

Az erdészeti kutatásról ... és ami mögötte van

Nem szívesen veszek részt hasonló céltalan vitákban, mert egyetértek az ismert szólással: „építkezni szép, de kicsit fárasztóbb, ha nem tudjuk mit építünk”. Mindazonáltal néhány kiegészítést kell tennem „Kun Gábor”, általam személyesen nem ismert kolléga cikkéhez. Két okból merek egyáltalán hozzászólni a kutatásról szóló részhez; egyrészt mert 16 évig dolgoztam az Erdészeti Tudományos Intézetnél a legkülönfélébb beosztásokban, másrészt mert már majdnem tíz éve nem dolgozom ott.

Úgy gondolom a dolgoknak – ha lehet – mindig a jó oldalát kell nézni. Kun kolléga sorain valami régi vagy újszerűt személyes sérelem üt át, ezért nem is érdemes az egyoldalú és a valamiféle visszavágás szándékával megírt gondolatokra reagálni, inkább ki kell használni az írása által keltett érdeklődést arra, hogy az Erdészeti Tudományos Intézet

szakmánk jelentős része által talán kevésbé ismert közelmúltbeli történelméről beszéljünk.

Az 1949-ben megújult intézet fejlődése szinte töretlen volt a 80-as évek végéig. Sorban alakultak a tudományos osztályok és kísérleti állomások, amelyek jótékonyan járultak hozzá a helyi gyakorlat és a kutatás oly sokat emlegetett együttműködéséhez. Ebben az időben a finanszírozási feltételek lehetővé tették, hogy egy kísérleti állomáson több tudományos osztályhoz tartozó kutató is dolgozzon, így szükség esetén igen gyorsan reagálhattak egy adott térség összetett problémájára és az azzal kapcsolatos komplex kutatást akár az adott állomás szintjén is képesek voltak felvállalni, elvégezni.

Nos, 1985 körül az ERTI létszáma majdnem elérte a 400(!) főt és ebből mintegy 90(!) kutatói státusz volt. Lehet

azon vitatkozni, hogy szükséges volt-e ilyen létszámú intézet, arányos volt-e az akkor felmerülő feladatokkal. Hozzá kell azonban tenni, hogy ebben az időben az intézet még sok olyan feladatot is ellátott, amelyet ma már az Egyetem, vagy az Állami Erdészeti Szolgálat végez. Így jutottunk el 1990 végéhez, amikor az akkori intézet költségvetésének legfontosabb pillérét kitevő állami támogatást egyik napról a másikra a felére csökkentették.

Nem egy ágazati kutatóintézet beleszűnt ebbe a tortúrába. Például a Faipari Kutató Intézet, amit még durvább elvonásokkal sújtottak, sem tudott működni tovább. Ez várt volna az ERTI-re is, ha azonnal nem hoz drasztikus intézkedéseket. Az intézet néhány év alatt elvesztette létszámának 75 %-át, megszűntek műszaki fejlesztéssel, gépkísérlettel és szervezésfejlesztéssel foglalkozó részlegei. Kísérleti állomásainak egy részét felszámolta, másokat csak alapszinten működtetett. Olyan erős csokolásokon esett át, szinte meglepő volt, hogy megőrizte működő képességét. Persze ez még nem volt elég; a maradék értékeesebb része is célkereszt-

be került. Az intézeti székházat gyógyszeripar-
lónak akarták potom pénzen eladni, míg
közben naponta kaptuk az újabb és újabb
ötleteket a kutatásért felelős főosztálytól,
hogy melyik intézettel terveznek össze-
vonni minket. Nekem a kedvencem az
akkori Gyümölcs és Dísznövény Kutató-
Fejlesztő Intézettel való összevonás gon-
dolata volt, hiszen, mint az akkor illetékes
főosztályvezetőnk mondta: „– Ottan is fá-
val foglalkoznak.”

Így teltek az intézet mindennapjai
ebben az időszakban. Lehetett választani,
hogy a maradék kutatói gárdával valami
csendes vegetálásra rendezkedik
be, vagy értelmes fejlesztésekkel és –
de utálom a szót – átszervezésekkel
nyitni próbál és előre menekül.

Szerencsére az utóbbi mellett döntöt-
tek. Megkezdődött a megmaradt állomás-
sok profiltisztítása, az átfedésekkel
működő állomás és osztályszervezet
egységes kezelése, a központ rekonst-

rukciója, a számítógép- és gépkocsipark
megújítása és egy, a kor legkényesebb
európai igényeit is kielégítő laborkomp-
lexum kiépítése Sárváron. Mindezt meg-
alázóan alacsony bérszínvonal mellett
csinálta végig a 100 fős létszámú intézet.

Az elmúlt években szerencsére a ku-
tatói átlagéletkor is csökkenni kezdett, va-
gyis a változatlanul alacsony bérek mel-
lett sikerült új és tehetséges fiatal kutató-
kat az intézetbe vonzani. Az ökosziszté-
ma szemléletű kutatások így kerülhettek
időben és a nemzetközi kutatási gyakor-
lattal párhuzamosan terítékre. A tudomá-
nyos osztályvezetők zöme is harmin-
cas, negyvenes éveiben jár, nemzetköz-
ileg is ismert és elismert kutató.

Az intézet önmagára talált és újra ké-
pes lett mind az alap- és alkalmazott ku-
tatások, mind a fejlesztések terén mara-
dandót alkotni. Emellett meg tudta őrizni
Európában egyedülálló kísérletterület-
hálózatát és ezt sem tehetné volna meg a

gyakorlatban dolgozó kollégák segítségével
nélkül. Soha nem léptem úgy kísérleti te-
rületre, hogy arról előzetesen a terület
gazdáját ne értesítettem volna, sőt olyan-
ra is alig emlékszem, hogy ne együtt be-
széltük volna meg a teendőket, sokszor
ne együtt végeztük volna el a méréseket,
adatfelvételeket is. Azok a kutatók, aki-
ket én akkor az intézetben ismertem és
akiknek nagy része ma is ott dolgozik,
ugyanígy járt el.

Nem kétséges, hogy a szűk létszám-
és támogatási keret, továbbá a túlbony-
olított kutatási pályázatos rendszerek
lehatárolják az intézet lehetőségeit, de
nem tudok ma sem elképzelni olyan
helyzetet, hogy a gyakorlat által megfo-
galmazott igények ne kapjanak az ERTI
feladatok között prioritást.

Dr. Sárvári János
a MEGOSZ főtitkára

(aláírt cikk, név, cím, elérhetőség a
Szerkesztőségben)

Mit vár a gyakorlat az erdészeti kutatástól? (Elhangzott a Magyar Tudományos Akadémián)

Az erdészeti kutatásnak az alapkutatá-
sokon túl választ kell tudni adni az ak-
tuális helyzet kapcsán megfogalmazás-
ra kerülő és feladatkörébe tartozó kér-
désekre.

Az elmúlt évtizedben az
erdőgazdálkodással kapcsolatban az
1992. évi Riói és a 2002. évi Johannes-
burgi Földcsúcs kapcsán új gondolatok
jelentek meg, amelyek mentén a szemlé-
let és erdészeti politika környezetori-
entált, ökológiai kihívásoknak
megfelelő gazdálkodás irányába formá-
lódott át.

Hazánkban már 1879. évi XXXI. tör-
vény tartalmazta a fenntarthatóság elvét,
az 1935. évi IV. törvény tartalmazta az
első természetvédelmi jogi szabályozást,
1961. évi VII. törvény az erdőgazdál-
kodás és a vadászat összhangjában ho-
zott előrelépést és az 1996. évi LIV. tör-
vény már összhangban a 1996. évi LIII. és
LV. törvénnyel lehetővé tették egy öko-
lógiai alapú új társadalmi elvárásoknak
történő megfelelő erdőgazdálkodási sza-
bályozást.

A tavalyi évben elfogadott Nemzeti
Erdő Programunk a fenti új gondolat fi-
gyelembevételével és a korábbi tartam-
ossági elveket már magában foglaló
jogi szabályozásra épülve fogalmazott
meg alapelveket és fogadott el stratégiai
célokat.

Ez alapján a hazai erdőgazdálkodás
legfőbb alapelve és célja, az erdővel mint
természeti erőforrással való tartamos és
fenntartható gazdálkodás, melynek ki-
 kell elégténi a társadalom erdőkhöz kap-
csolódó fogyasztási, környezetvédelmi,
szociális, üdülési és kulturális igényeit.

A megfogalmazott stratégiai célok
szerint: Az erdőt olyan módon és ütem-
ben kell hasznosítani, hogy a gazdálko-
dási lehetőségek a jövő nemzedékek
számára is fennmaradjanak úgy, hogy
az erdő megőrizze biológiai sokféleség-
ét, természetközelségét, termő-, felújuló,
és életképességét, betöltse védelmi,
gazdasági, természet- és környezetvé-
delmi, egészségügyi-szociális, kulturá-
lis, turisztikai, valamint oktatási és ku-
tatási célokat szolgáló szerepét.

Így a kutatásnak szerepe kell legyen
a Nemzeti Erdő Program megfelelő tu-
dományos megalapozására is és szá-
mos esetben a gyakorlati megvalósítás
előfeltételét jelentheti.

Jelentősége kiemelkedő lehet a tár-
sadalmi-gazdasági fejlődés ökosziszté-
mákkal szembeni kihívásokra adott vá-
laszok megtalálásában, így :

– az erdei ökoszisztémákban bekövet-
kezett változások jellemzése, az erdőre,
mint környezeti rendszerre irányuló ha-
tások, a klímaváltozás erdőgazdálkodás-
ra gyakorolt hatásának (az erdőárok

okai, rovarkártevők, betegségek, légköri
szennyezettség stb.), előrejelzésében,

– a természetközeli erdőgazdálkodás
és az ültetvényyszerű fatermesztés mód-
szereinek továbbfejlesztésében,

– az erdőgazdálkodási módszerek és
a különböző erdőkezelési gyakorlatok
biodiverzitásra kifejtett hatásainak vizs-
gálatában,

– az erdőkezelés materiális és imma-
teriális hasznának és szolgáltatásainak
feltárásában, elemzésében,

– a favagyon kitermelhető része és
annak hasznosítási lehetőségei vizsgá-
latában, illetve az ezzel kapcsolatos el-
járások elemzésében.

– a fenntartható, tartamos erdőgaz-
dálkodás kritérium rendszerének és
mérőszámainak kidolgozásában.

– a biomassza hasznosítás komplex
kérdéskörének kidolgozásában.

A fenti kutatások finanszírozására
számba kell venni valamennyi elérhető
forrást, így:

– költségvetési támogatásokat,
– EU társfinanszírozású kutatási for-
rásokat,

– pályázatos lehetőségeket,
– Nemzeti Erdő Programunk keretén-
ben megfogalmazott kutatás fejlesztési
lehetőségeket.

Elkerülhetetlen az erdészeti kutatás
jövőképének kidolgozása is, hogy a kor
kihívásaira választ adó eredményei kap-
csán ismét teljes körűen betölthesse az
ágazaton belüli kiemelt szerepét.

Klemencsics András
FVM főosztályvezető